

Mieczysław Leniartek

Organizowanie ruchu turystycznego i kształtowanie przestrzeni turystycznej w miejscowościach uzdrowiskowych

Turystyka Kulturowa nr 5, 64

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Gnieźnieńskie Forum Ekspertów Turystyki Kulturowej

Organizowanie ruchu turystycznego i kształtowanie przestrzeni turystycznej w miejscowościach uzdrowiskowych.

dr Mieczysław Leniartek, WSZ „Edukacja”, Wrocław

„Turystyka zdominowała funkcje leczniczą uzdrowisk, a ich przestrzeń, charakteryzująca się dotychczas ciszą i bliskim kontaktem z przyrodą i sztuką, stała się środowiskiem różnorodnych form aktywnego wypoczynku, w najlepszym razie bazą hotelarsko-gastronomiczną i punktem wypadowym dla wycieczek. Wobec wzrostu zainteresowania usługami typu wellness i spa, następują zmiany funkcjonalne uzdrowisk powodujące zacieranie różnicy pomiędzy kurortem a ośrodkami hotelowo-rekreacyjnymi.

W odpowiedzi na potrzebę dostarczania i konsumowania wciąż nowych wrażeń następuje macdonaldyzacja i disneylandyzacja przestrzeni uzdrowisk przejawiająca się w ujednoceniu form i detalu architektonicznego, a także spłycaaniu oferty uzdrowiskowej i kulturalnej. Parki stanowiące niezwykle istotny element przestrzeni uzdrowisk stają się jeszcze jedną atrakcją turystyczną. Troska o ich zachowanie jako dziedzictwa kulturowego zamienia się w kształtowanie nowego produktu turystycznego. Zmiana perspektywy powoduje, że parki zdrojowe stają się takimi samymi przestrzeniami publicznymi, jak ulica, plac, czy rynek – i tak są traktowane w procesie ich projektowania, realizacji i utrzymania.

Jeśli tak, to:

Jak organizować ruch turystyczny i jak kształtować przestrzeń turystyczną, aby nie deprecjonować walorów miejscowości uzdrowiskowych?”

Dr Zygmunt Kruczek, AWF Kraków

W inwokacji do pytania p. dr Leniartka pobrzmiewa tęsknota za klasycznym kurortem z połowy XIX wieku, urokiem uzdrowiska, ciszą przerywaną szumem krynolin, dostojną klientelą i wyszukаныmi rozrywkami. Jednak zmienia się turystyka, zmienia się również funkcja dawnych uzdrowisk. Rytuał dawnych „wyjazdów do wód” zastąpiły skierowania do sanatorium, a obecnie komercyjnie świadczone usługi uzdrowiskowe. Wydaje się, że nie ma odwrotu od łączenia funkcji uzdrowiskowych z innymi usługami turystycznymi. Zresztą „uzdrowisko” traktować możemy w kategorii „atrakcji turystycznej”, przyciąga to turystykę krajoznawczą, a walory przyrodnicze często dają podstawę w uzdrowiskach do rozwoju turystyki aktywnej (np. Krynica jest również jedną z ważniejszych w Karpatach stacji sportów zimowych).

Zachowanie powstałych niegdyś parków zdrojowych, zabytkowych pijalni, deptaków to wymóg ochrony dziedzictwa, a świadomość historycznej wartości jest już powszechna u gospodarzy terenu – władzy samorządowej.

Turystyka uzdrowiskowa zmienia się, dawniej o powstaniu kurortu decydowały walory przyrodnicze – wody mineralne, peloidy, klimat. Współcześnie możliwości techniczne tworzą warunki do rozwoju uzdrowisk w dowolnym miejscu, powstają hotele z usługami typu spa i wellness. Prof. Kowalczyk podaje jednak w swojej najnowszej publikacji o „Zagospodarowaniu Turystycznym” przykład nowego uzdrowiska kształtowanego według tradycyjnych wzorów z parkiem zdrojowym, zakładami przyrodolecznymi, pijalniami, ale też z rozległymi parkingami (dla tych co przyjeżdżają na kilka godzin skorzystać z usług uzdrowiskowych). Dotyczy to uzdrowiska Bad Bellinngen w Niemczech.

Nowe czasy dla uzdrowisk to era prywatyzacji. Ostatni numer tygodnika „Wprost” przynosi interesujący artykuł o „Uzdrowianiu uzdrowisk”. Raport NIK informuje, że sprywatyzowanie uzdrowiska jest korzystne zarówno dla miejscowości, jej mieszkańców, jak i dla pacjentów. Tak stało się w Nałęczowie, Szczawnicy czy krakowskich Swoszowicach, przeprowadzono prywatyzację Ustki, a proces prywatyzacji trwa w dalszych pięciu uzdrowiskach (Połczyn Zdrój, Polanica Zdrój, Inowrocław, Ustroń, Świeradów Zdrój).